

Camí vell de Sant Joan d'Oló

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca:	Moianès
Lloc/Adreça:	Sector central del terme municipal, prop del nucli d'Oló
Emplaçament	Plaça de la Independència, en direcció sud-oest cap al Molí del Coix.
Alçada:	472

Coordenades:

Latitud:	41.86862
Longitud:	2.03326
UTM Est (X):	419772
UTM Nord (Y):	4635641

Classificació

Número de fitxa	08258-18
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Obra civil
Segle	X-XIX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	Propietaris diversos
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dt., 22/10/2019 - 02:00

Descripció

Camí antic que ha conservat alguns trams amb l'empedrat tradicional i altres elements d'interès. Era un dels eixos principals que, des d'època medieval, vertebraven el terme del castell d'Oló, en aquest cas de nord a sud tot comunicant els dos nuclis principals: Oló i Sant Joan d'Oló.

L'empedrat es conserva tan sols en una petita part del sector inicial, quan el camí ascendeix cap al turó de Dalt del Poble. La part més ben conservada es troba entorn de l'aqüeducte del Molí del Coix, entre la riera d'Oló i el turó on s'assenta el nucli antic d'Oló. Passat el molí, el camí es separa de l'actual pista que discorre paral·lel a la riera. Tot pujant, passa a tocar de l'aqüeducte i segueix després fent ziga-zagues fins arribar a Dalt del Poble per la Plaça de Baix o de la Independència. El tram que ha conservat un empedrat de bona qualitat són tan sols una cinquantena de metres a partir de l'aqüeducte. En aquest sector el ferm del camí és cobert amb lloses planes i unes altres de més primes que fan de travesseres, i compta també amb un sòlid mur de contenció lateral. En aquest tram té una amplada d'uns dos metres, però és un camí bast, no apte per a carruatges. Més amunt, el camí es torna més irregular i sol estar marcat, tan sols, amb pedres que fan de vores.

El mapa del terme municipal fet per l'Instituto Geográfico y estadístico l'any 1920 ens dona un bon detall del recorregut que feia aquest antic camí. Des de Sant Joan d'Oló es dirigia en direcció nord cap a la masia dels Plans i baixava per un corriol estret i amb fort pendent (que s'ha conservat força bé però sense empedrat) fins a trobar la Riera d'Oló a l'alçada del Molí d'Altimires, on hi havia una palanca per travessar la riera. D'aquí continuava en paral·lel a la riera pel seu costat nord fins al Molí del Coix. Aquí es desviava cap a l'aqüeducte i pujava directe cap al poble per l'itinerari que ja hem assenyalat. Dins del poble, el camí enllaçava amb el camí d'Avinyó a Vic, que en el mapa s'anomena "Camino viejo de Vich" i passa prop del Putxet.

Un altre dels elements d'interès d'aquest camí és la palanca que hi havia rere el Molí d'Altimires i de la qual se'n conserven alguns vestigis. Aquesta palanca es devia anar reconstruint a mesura que les riuades la feien malbé. En els darrers temps n'hi havia una que estava dotada d'un curiós sistema basculant o mòbil per evitar que se l'emportessin les riuades. La palanca estava dividida en dues meitats, cadascuna fermada a una de les ribes mitjançant una cadena. Quan baixava una torrentada la palanca s'obria pel mig i les dues parts basculaven en la direcció de l'aigua com si fossin les agulles d'un rellotge. Un cop passava el perill les dues parts es tornaven a ajuntar. Aquesta palanca s'utilitzava encara a la dècada de 1940, els anys de la postguerra. Se'n conserven les dues pilastres que tenia a banda i banda de la riera. La del costat nord és a pocs metres del Molí d'Altimires. Té uns graons de pedra formigonada i encara hi ha la cadena. A la riba sud es conserva també la pilastra, coberta per la vegetació. Cal dir que en aquest punt la torre del Molí d'Altimires constituïa en època medieval un punt de vigilància i control d'aquest pas de la riera.

Observacions:

Informació facilitada per Josep Canamasas Güell

Història

Tenim un primer esquema de com era la xarxa de camins a l'època alt-medieval gràcies al treball de Jordi BOLÒS (2004: 45). El camí més important feia un itinerari transversal que enllaçava Avinyó amb Vic passant per la carena de Segalers, en un itinerari que devia ser semblant al de l'actual carretera BP-4313. En documentació antiga s'esmenta com a strada manresana (any 951) o "estrata qui pergit per Serra de Olone" (any 984). Un altre camí destacat faria un recorregut també transversal però més al sud, comunicant Horta d'Avinyó, Sant Joan d'Oló i l'Estany. Una part d'aquest darrer camí fou més endavant un dels ramals de la ruta catalana del camí de Sant Jaume, concretament el que passava per Girona, Vic, Manresa, Montserrat, Igualada i Lleida i que està documentat al segle XIV, ja que el mateix rei Pere III el Cerimoniós va fer aquest camí. Sembla que en el tram del Moianès l'itinerari venia de l'Estany, passava per Sant Miquel i continuava cap a Rojans, el mas la Careta i Artés.

Finalment, l'altre camí important era el que unia Oló i Sant Joan d'Oló, aquest en sentit nord-sud. En el seu tram pròxim a Oló el camí discorria en paral·lel a la riera d'Oló. Segons aquest esquema, el nucli d'Oló (on hi havia el castell) no quedava en la cruïlla de camins, sinó lleugerament desplaçat al sud. Concretament,

uns dos quilòmetres al sud de la cruïlla principal. L'emplaçament del castell obeeix a la defensa del camí en aquest punt proper a la riera d'Oló. I una mica més avall hi havia una torre que també defensava el camí, concretament en el punt estratègic on travessava la riera per una palanca. Es tracta de la torre i molí d'Altimires: una torre de vigilància que, curiosament, combinava també la funció de molí fariner. Tot i que no en coneixem notícies documentals, suposem al seu inici estava sota el domini senyorial, i després va passar al mas Altimires.

A grans trets, aquest esquema devia perdurar en el temps fins que, a mitjans de segle XIX, alguns dels camins tradicionals, que eren tots ells de bast, es van començar a transformar en camins carreters. En general eren camins secundaris, tot i que el d'Avinyó a Vic tenia la consideració de camí ral.

A la segona meitat del segle es van construir les dues carreteres que passen pel terme. En primer lloc, la carretera d'Avinyó a Vic (l'actual BP-4313), seguint més o menys el traçat de l'antic camí medieval. Va ser un procés llarg: les primeres gestions es feien el 1867, entorn de 1871 s'hi estava treballant i a principis de segle XX la carretera ja estava enllestida. D'altra banda, es va construir també la carretera que enllaça amb l'Estany i Moià (l'actual C-59). El 1887 s'hi estava treballant i probablement a principis de segle també estava acabada. Ramon de Rocafort, propietari de la gran mansió de Rocafort, era diputat provincial i sembla que hauria aprofitat la seva posició per afavorir la construcció de les carreteres, que passaven prop de les seves terres (FERRER, 1991: 149). Finalment, va caldre encara construir un tram de dos quilòmetres per enllaçar amb el poble d'Oló. L'any 1901 se'n començava a parlar, però l'obra no va quedar enllestida fins el 1917, i l'asfaltat el 1957, a càrrec de l'empresa HEMALOSA.

Pel que fa a l'actual pista o carretera local que va d'Oló a Sant Joan d'Oló, conegut popularment com a Camí de la Salada i que va constituir l'alternativa al camí vell d'Oló, es va anar adequant en diferents moments. El seu traçat ha variat força amb el temps, ja que inicialment feia un recorregut més al sud a l'alçada de Moratones. L'asfaltat de la pista es va fer entorn de 1980, sent alcalde Joan Vilà. Anteriorment hi havia un camí de carro que tenia un pendent encara més acusat que l'actual.

Bibliografia

BOLÒS, Jordi; HURTADO, Víctor (2004). *Atles del comtat de Manresa (798-993)*. Rafael Dalmau Editor, Barcelona.

FERRER, Llorenç i altres (1991). "Època moderna i contemporània", *Oló, un poble, una història*. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p. 149-150.

